

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О.БОГОМОЛЬЦЯ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи НМУ

Доцент Стеченко О.В. _____
“ _____ ” _____ 2017 року

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Професор Деєва Ю. В. _____
“ _____ ” _____ 2017 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ

підготовки ОКР - «Спеціаліст»

галузь знань - 22 «Охорона здоров`я»

спеціальність - 7.110108 «Медична психологія»»

Київ – 2017

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: професор Ю.В.Дєєва (зав. кафедри оториноларингології НМУ імені О.О.Богомольця)

Проректор з науково-педагогічної, лікувальної роботи та післядипломної освіти, професор О.М.Науменко
професор В.М.Васильєв

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Зав. кафедри оториноларингології Вінницького НМУ, доктор медичних наук, професор В.В. Кищук.

Зав. кафедри оториноларингології, аудіології і фоніатрії НМАПО ім. П.Л. Шупика, доктор медичних наук, професор А.Л. Косаковський.

Завідувач кафедри оториноларингології та офтальмології з курсом хірургії голови і шиї, Івано- Франківського НМУ, професор В.І. Попович

Обговорено та рекомендовано до затвердження на кафедральній нараді

«30» серпня 2017 року, протокол № 1.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «оториноларингології» складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної програми підготовки спеціаліста для спеціальності 7.110108 «Медична психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є найбільш розповсюджені захворювання ЛОР-органів.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія, фізіологія, гістологія, патоморфологія, патологічна фізіологія, стоматологія, неврологія, нейрохірургія, загальна хірургія, офтальмологія, інфекційні хвороби, онкологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Пропедевтика оториноларингології.
2. Клінічна оториноларингології.

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

1.1 Метою вивчення навчальної дисципліни «оториноларингологія» є оволодіння методами діагностики, лікування та профілактики ЛОР-хвороб, а також зв'язок ЛОР-патології та розладів у психоемоційній сфері.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «оториноларингологія» є вивчення анатомії, фізіології та патології вуха, верхніх дихальних шляхів і суміжних з ними ділянок.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- клінічну анатомію та фізіологію ЛОР-органів і сучасні методи їх дослідження;
- етіологію, патогенез, клініку, методи лікування та профілактики хвороб носа, приносних пазух, глотки, гортані, зовнішнього, середнього і внутрішнього вуха, а також викликаних ними ускладнень.

вміти:

- оцінювати результати обстеження ЛОР-органів;
- розпізнавати найрозповсюдженіші ЛОР-хвороби та їх ускладнення;
- призначати лікування цих захворювань.
- типовими ендоскопічними методами дослідження ЛОР-органів;
- найуживанішими практичними навичками;
- методами надання невідкладної допомоги хворим з травмами, сторонніми тілами, кровотечами із ЛОР-органів та стенозами верхніх дихальних шляхів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 годин 1,5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Пропедевтика оториноларингології

Змістовий модуль 2

Клінічна оториноларингологія

3. Структура навчальної дисципліни

Практичні заняття за методикою їх організації є клінічними, бо передбачають:

- освоєння методів ендоскопічного дослідження ЛОР-органів;
- дослідження порушених функцій ЛОР-органів хворої людини;
- призначення адекватного курсу лікування відповідного захворювання;
- вирішення завдань тестового контролю тестів, ситуаційних задач.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, курація тематичних хворих, трактування даних лабораторних та спеціальних досліджень, що характеризують функціональний стан верхніх дихальних шляхів та вуха, контроль практичних навичок, інші.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, з них			
	Всього, Годин/Кредитів	Аудиторних		СРС
Лекц.		Практ. заняття		
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Пропедевтика оториноларингологія				
Тема 1.			5	
Змістовий модуль 2. Клінічна оториноларингологія				
Тема 2		2	5	
Тема 3		2	5	
Тема 4		2	5	
Тема 5			2	
<i>Загальне навантаження</i>	45/1,5 кредитів ECTS	6	14	25

Примітка: 1 кредит ECTS – 30 год.

Аудиторне навантаження – 44 %, СРС – 56 %.

4. Теми лекцій з дисципліни

№ з.п.	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1: Оториноларингологія	
1.	Діагностика і лікування гострих і хронічних захворювань середнього вуха	2
2.	Сучасні підходи до діагностики і лікування гострих і хронічних риносинуситів та їх ускладнень	2

3.	Гострі та хронічні захворювання глотки і гортані	2
	РАЗОМ	6

5. Теми практичних занять

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	Модуль 1: Оториноларингологія	
1.	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження ЛОР-органів.	3
2.	Гострі та хронічні захворювання вуха. Мастоїдит. Антромастоїдотомія. Негнійні захворювання вуха.	3
3.	Гострі та хронічні захворювання верхніх дихальних шляхів.	3
4.	Невідкладні стани в оториноларингології.	3
	Підсумковий контроль модулю – оториноларингологія.	2
	РАЗОМ	14

6. Тематичний план самостійної роботи студентів (СРС)

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	Модуль 1: Оториноларингологія	
	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: поглиблене вивчення фізіології та методів дослідження слухового та вестибулярного аналізаторів, теорій слуху, диференційна діагностика порушень звукопроведення та звукосприйняття, імпедансометрія.	4
	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	12
	Ринопластика.	1
	Мікози ЛОР-органів.	1
	Сучасні ендоскопічні методи діагностики та надання допомоги при ургентній ЛОР-патології.	1
	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	4
	Підготовка до підсумкового контролю	2

	засвоєння модуля	
	РАЗОМ	25

7. Індивідуальні завдання

8. Методи навчання

9. Методи контролю – підсумковий модульний контроль Підсумковий модульний контроль зараховується студенту, якщо він набрав не менше 50 балів з 80 балів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

При засвоєнні теми за традиційною системою студенту присвоюються бали: “5” – 28 балів, “4” – 23 балів, “3” – 14 балів, “2” – 0 балів.

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента – 120, мінімальна – 60. Студент допускається до підсумкового модульного контролю при умові виконанні вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 60 балів.

11. Рекомендована література

Основна

1. Оториноларингологія. Д.І. Заболотний, Ю.В. Мітін, С.Б. Безшапочний, Ю.В. Деева. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 472 с. + 32 с. кольор. вкл.
2. Оториноларингологія. Д.И. Заболотный, Ю.В. Митин, С.Б. Безшапочный, Ю.В. Деева. – К.: ВСИ «Медицина», 2010. – 496 с. + 32 с. цв. вкл.

Допоміжна

1. Barnes J., John W. Everson, Peter Reichart, Sindransky D. Pathology and Genetics of Head and Neck Tumours // LAPC Press. - Lyon, 2005.
2. Browning G.G., Rovers M.M., Williamson I. et al. Grommets (ventilation tubes) for hearing loss associated with otitis media with effusion in children // Cochrane Database Syst. Rev. - 2010. - 6. - 10: CD001801.
3. Антонів В.Ф., Заболотний Д.І., Прокопів І.М. Новоутворення вуха.-Київ: “Здоров’я”, 1997.-184 с.
4. Абизов Р.А. Онкоотоларингологія.- Київ: «Книга плюс», 2001.- 272 с.
5. Бартон М. Болезни уха, горла и носа/ Пер.с англ. М.: «Издательство Бином», СПб.: «Невский Диалект», 2002г. – 288 с.
6. Лучихин Л.А. Болезни уха, горла и носа / Под ред. В.ТЛальчуна. - М., 2009. - 448 с.
7. Otorhinolaryngology. Y.Mitin, Y.Deyeva, M.Zavaliy, Y.Gomza, V.Didkovskiy, L.Krynychko, O.Motaylo, Z.Tereshchenko, Y.Shevchuk. Editer by Professor Y.Mitin, Y.Deyeva. Associate Professor Y. Deyeva. Second edition, revised and expanded. Kyiv, AUS Medicine Publishing, 2011.
8. Мчедлидзе Т.П. Симптомы и синдромы в оториноларингологии (справочник). - СПб.: Сотис, 2002. - 288 с
9. Оториноларингология: нац. руководство / Под ред. В.Т. Пальчуна. - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2008. - 954 с.

10. Пискунов Г.З. Лекарственные средства применяемые в оториноларингологии / Г.З. Пискунов, С.З. Пискунов – М.: Медицина, 2000. – С. 274.
11. Пискунов Г.З., Пискунов С.З. Клиническая ринология. - М.: Миклош, 2002. - 390 с.
12. Ривин Д.Л. Физиология и патология органа слуха / Д.Л. Ривин. – М.: Мед. книга, 2000. – 112 с.
13. Мітін Ю.В. Оториноларингологія.(лекції)- Київ, «Фарм Арт», 2000.- 304 с.
14. Мітін Ю.В., Васильєв М.В., Заболотний Д.І. та ін. Посібник для практичних занять з оториноларингології.- К.: Здоров'я, 2002.- 168 с.
15. Мітін Ю.В., Юр'єв Л.П., Гладуш Ю.І. Передракові захворювання ЛОР органів: Метод.посібник.-Київ,1992.
16. Плужников М.С., Давренова Г.В., Никитин К.А. Ангина и хронический тонзиллит.- СПб.: «Диалог», 2002.- 152 с.
17. Сергеев М.М., Воронкин В.Ф. Поликлиническая оториноларингология: Руководство для врачей.- СПб.: Гиппократ, 2002.- 192 с.
18. Солдатов И.Б. Лекции по оториноларингологии.-М.:Медицина, 1990. – 288 с.
19. Солдатов И.Б. Руководство по оториноларингологии.-М.:Медицина, 1994.- 608 с.
20. Солдатов И.Б., Гофман В.Р. Оториноларингология. - СПб., 2001.- 472 с.
21. Бабияк В.И., Ланцов А.А., Базаров В.Г. Клиническая вестибулология.- Санкт-Петербург: «Гиппократ», 1996.- 336 с.
22. Базаров В.Г., Розкладка А.И. Исследование вестибулярной функции в условиях поликлиники и стационара: Метод.рекомендации,1988.
23. Благовещенская Н.С. Отоневрологические симптомы и синдромы. - М.: Медицина, 1990. - 318 с.
24. Богомильский М.Р., Чистякова В.Р. Детская оториноларингология. - М.: Медицина, 2001. - 432 с.
25. Володин Н.Н., Дегтярева М.В. и др. Справочник по иммунотерапии.- М.: «Диалог», 2002.- 480 с.
26. Дайняк Л.Б., Кунельская В.Я., Касымов М. Микозы глотки.- Ташкент,1995.
27. Евдошенко Е.А., Косаковский А.Л. Нейросенсорная тугоухость.-Киев: Здоров'я, 1989.
28. К.Дж.Ли Отоларингологія і хірургія голови та шиї.- Київ: «Здоров'я», 1995.
29. Ковалева Л.М., Ланцов А.А., Лакоткина О.Ю. Ангины у детей.-СПб: Гиппократ, 1995.- 152 с.
30. Волков А.Г., Бойко Н.В., Киселев В.В. Носовые кровотечения. - М.: АПП «Джангар», 2002. - 276 с.

- 31.Бабияк В.И., Янов Ю.К. Вестибулярная функциональная система. -СПб: Гиппократ, 2007. - 420 с.
- 32.Курилин И.А., Юрьев Л.П. Инородные тела пищевода.-Киев: Здоров'я,1977.
- 33.Лайко А.А., Заболотний Д.І., Синяченко В.В. Обсяг і методики обстеження об'єктивного статусу дітей з ЛОР-патологією.-К.: Логос, 2000.- 140 с.
- 34.Лучихин Л.А. Оториноларингология с курсом видео- и медиалек-ций / под ред. В.Т. Пальчуна. - М.: ЭКСМО, 2008. - 319 с.
- 35.Люлько В.К., Марченко В.М. Атлас операций на ухе.-Киев: Здоров'я, 1989.
- 36.Митин Ю.В. Острый ларинготрахеит у детей.-М:Медицина,1986.
- 37.Митин Ю.В., Власюк А.Н., Васильев В.М., Федун Н.Ф., Юрьев Л.П. Носовое кровотечение и эндоназальные хирургические методы его остановки.- Киев, 1995.
- 38.Митин Ю.В., Розенфельд Л.Г., Подворный В.Н. Неионизирующие методы лучевой диагностики заболеваний околоносовых пазух.- Киев,1994.
- 39.Митин Ю.В., Цымбалюк В.М., Власюк А.Н., Фенниш Н. Отогенные и риногенные внутричерепные осложнения.-Киев, 1993.
- 40.Мітін Ю.В. Тестові завдання для самоконтролю знань студентів з оториноларингології.- Київ,1996.
- 41.Отогенные внутричерепные осложнения и отогенный сепсис. Риногенные орбитальные и внутричерепные осложнения.: метод. рекомендации. - Киев,1989.
- 42.Оториноларингология: Национальное руководство / под ред. В.Т. Пальчуна. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. - С. 644-651.
- 43.Пальчун В.Т., Лучихин Л.А., Крюков А.И. Воспалительные заболевания глотки. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 280 с.
- 44.ПальчунВ.Т., ЛапченкоА.С., МуратовД.Л. Воспалительные заболевания гортани и их осложнения. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. - 265 с.
- 45.Пачес А.И. Опухоли головы и шеи.-М.:Медицина, 1979.
- 46.Пискунов Г.З., Пискунов С.З. Лекарственные средства, применяемые в оториноларингологии.-М.:ЗАО "Финстатинформ", 2000.-275 с.
- 47.Пискунов Г.З., Пискунов С.З., КозловВ.С., Лопатин А.С. Заболевания носа и околоносовых пазух: эндомикрохирургия. - М.: Коллекция «Совершенно секретно», 2003. - 255 с.
- 48.Страчунский Л.С., Козлов С.Н. Современная антимикробная химиотерапия: руководство для врачей. - М.: Боргес, 2002. - С. 340.
- 49.Тарасов Д.И., Миньковский А.Х., Назарова Г.В. Скорая и неотложная помощь в оториноларингологии.-М.:Медицина, 1977.
- 50.Тарасов Д.И., Федорова О.К., Быкова В.П. Заболевания среднего уха.- М.:Медицина, 1988.

51. Улоза В.Д. Атлас болезней гортани.-Вильнюс: Мокслас, 1996.-203 с.
52. Французов Б.Л., Французова С.Б. Лекарственная терапия заболеваний уха, горла и носа.-Киев.:Здоров'я, 1981
53. Шантуров А.Г. Трахеотомия и трахеостомия: Метод.рекомендации для студентов.-Иркутск.-1979.

12. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий модульний контроль (ПМК) – включає оцінку теоретичних знань та практичних навичок студентів, здійснюється на останньому занятті.